

Література

1. *Шевчук В.* Еволюція новітньої економічної парадигми і перспективи розвитку української наукової школи / В. Шевчук // У зб. Економічна теорія: сучасна парадигма та її еволюція на порозі ХХІ століття: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 1—2 березня 2000 року. Ч. 3. — К.: КДТУ, 2000.
2. *Подолінський С. А.* Вибрані твори / С. Подолінський // Упоряд.: Л. Я. Корнійчук. — К.: КНЕУ, 2000.
3. *Подолінський С. А.* Вибрані твори / С. Подолінський // Упоряд.: Л. Я. Корнійчук. — К.: КНЕУ, 2000.
4. *Шевчук В.* Українська наукова школа фізичної економії / В. Шевчук // Руденко М. Гносис і сучасність (Архітектура Всесвіту). — Тернопіль: Джура, 2001.
5. *Подолінський С. А.* Вибрані твори / С. Подолінський // Упоряд.: Л. Я. Корнійчук. — К.: КНЕУ, 2000.
6. *Подолінський С. А.* Вибрані твори / С. Подолінський // Упоряд.: Л. Я. Корнійчук. — К.: КНЕУ, 2000.
7. *Шевчук В.* Українська наукова школа фізичної економії / В. Шевчук // Руденко М. Гносис і сучасність (Архітектура Всесвіту). — Тернопіль: Джура, 2001.
8. *Руденко М. Д.* Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії: Видання друге, доповнене / М. Руденко. — Тернопіль: Джура, 2005.
9. *Руденко М. Д.* Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії: Видання друге, доповнене / М. Руденко. — Тернопіль: Джура, 2005.
10. *Руденко М. Д.* Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії: Видання друге, доповнене / М. Руденко. — Тернопіль: Джура, 2005.
11. *Подолінський С. А.* Вибрані твори / С. Подолінський // Упоряд.: Л. Я. Корнійчук. — К.: КНЕУ, 2000.
12. *Подолінський С.* Вибрані праці / С. Подолінський / Упоряд.: М. Кратко. — Луцьк, 2004.
13. *Руденко М. Д.* Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії: Видання друге, доповнене / М. Руденко. — Тернопіль: Джура, 2005.

М. П. Недюха, д-р. ф. наук, проф.,
завідувач сектору методології
Інституту законодавства Верховної Ради України

ЕНТРОПІЙНО-ЕКОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА В УКРАЇНСЬКІЙ ЕКОНОМІКО-СОЦІОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

The author substantiates the entropic and ecological paradigm of the scientific research in conformity with the «physical economy» doctrine of the outstanding Ukrainian scholar S. Podolyns'kyi.

Фундатором і засновником нового напрямку в українській економіко-соціологічній науці, який отримав назву «фізичної теорії», справедливо вважають, як відомо, Сергія Андрійовича Подолинського. Будучи палким прибічником марксистської інтелектуальної традиції, використовуючи її понятійно-категоріальний апарат, С. Подолинський обґрунтував громадівський соціалізм як ідеал суспільно-політичного устрою суспільства, запропонував низку цікавих ідей, концептуальних побудов, в основі яких теорія фізичної економії. Відповідно до цього ідеалу Україна мала бути федеративною демократичною республікою добровільно об'єднаних громад, членом всенародного вільного союзу — міжнародної федерації. Основним осередком такого суспільства, за С. Подолинським, мала постати громада як засіб організації та здійснення ефективного господарювання, орган політичного самоврядування народу, що поєднує в собі законодавчу, виконавчу та судову владу. При цьому функція соціального інтегратора покладалася на суспільну солідарність, моральне вдосконалення людини, задоволення її розумних потреб, що дозволяло, на думку вченого, знаходити механізми несуперечливої, органічної взаємодії суспільства і природи, індивіда і довкілля [1].

Наш сучасник — український мислитель, письменник і правозахисник Микола Руденко, запропонував модернізувати усталено-класичний варіант політичної економії Адама Сміта і Карла Маркса фізичною економією. Сутність останньої полягає в тому, що нова енергія (додаткова вартість) створюється не за результатами експлуатації робочої сили, а формується з енергії Сонця в землеробстві як різновид сільськогосподарського виробництва. Процес її створення розгортається за такою схемою: «сонячна енергія — землеробство — фотосинтез — нова матерія — їжа — субстанція праці — нова енергія».

Отже, за С. Подолинським і М. Руденком, джерело додаткової вартості уособлює енергія Сонця, яку людина споживає у вигляді продуктів землеробства, а не праця, її результати, як це доводив відомий класик К. Маркс [2].

Відповідно, Україна з її поміркованим кліматом, визнаними світом чорноземами, трудолюбивим населенням набуває ознак одного із світових лідерів, принаймні, конкурентоздатної країни, спроможної запропонувати собі і світу новий *modus vivendi*, здійснити своєрідний експансіонізм мирними засобами, в основі яких — якісна продукція сільськогосподарського виробника, джерелом якої є акумульована енергія Сонця. Це, по-перше.

По-друге, нове розуміння сутності додаткової вартості, першоджерелом якої є сонячна енергія, спроможне започаткувати новий соціальний вимір світу, в основі якого — нові стандарти життя, можливість унеможливити експлуатацію людини людиною, сприяти подоланню будь-яких форм несправедливості.

По-третє, усталений, багато в чому корупційний податок на додану вартість удалося б перетворити в атавізм роду людського, адже хіба можна обкладати податком енергію Сонця, яка є, як відомо, однаково доступною.

По-четверте, створити передумови для подолання суб'єктивістсько орієнтованих, егоїстичних проявів людини — прагнення до надмірного збагачення, накопичення, отримання надприбутків тощо, що досягається, як правило, шляхом експлуатації, застосування тих чи інших форм дискримінації, гноблення тощо.

По-п'яте, запропонувати світу принципово інший аналог світової валюти, ніж, скажімо, чинний долар, в основі якої має постати наперед визначена, усталена міра певної продукції сільськогосподарського виробника — пшениці, жита чи рису.

Звичайно, це лише ідеальний тип, деяка теоретична модель постановки питання, реалізація якої обмежується практичною спроможністю окремих країн, світового співтовариства в цілому реалізувати сутність ідеї фізичної економії.

Ще одна складність її практичного застосування може полягати в домінуванні сучасної постіндустріальної цивілізації з її усталеними правилами гри, монопольним статусом «золотого мільярда», неготовністю країн напівпериферії, до яких належить і Україна, до здійснення глобальної чи, принаймні, континентальної експансіоністської місії.

Однак, поза всяким сумнівом, вищезазначене дозволяє стверджувати, що завдяки С. Подолинському українська наука, зі слів С. Злупка, отримала безумовний пріоритет щодо розробки «ентропійно-екологічної парадигми з економічних проблем сучасності» [3, с. 876].

Література

1. *Подолинський С. А.* Вибрані твори / Упоряд.: Л. Я. Корнійчук. — К.: КНЕУ, 2000. — 328 с.

2. *Руденко М.* Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії: Вид. друге, доп. — Тернопіль: Джура, 2005. — 412 с.

3. Подолинський С. А. // Мала енциклопедія етнодержавознавства / Редкол.: Римаренко Ю. І., Бабкін В. Д., Кремінь В. Г. та ін. — К.: Генеза—Довіра, 1996. — 942 с.

Ю. М. Лелюк, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів та кредиту,
Полтавська державна аграрна академія

НЕОБХІДНІСТЬ ЗМІНИ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУЛЮВАННЯ ОСНОВНОЇ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ З ПОЗИЦІЙ ФІЗИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

The article deals with the issues associated with revision of formulation of the main economics problem — the problem of resources scarcity, proceeding from the standpoints of physical economy. The necessity to take into consideration the role of photosynthesis in creating absolute added value when defining scarcity of natural resources is being examined.

Існуючий стан вітчизняних економічних досліджень яскраво свідчить про те, що старі (ортодоксальні) методологічні канони вже не працюють, а нові ще не працюють — вони ще системно не сформовані [1, с. 5]. Це, врешті-решт, призводить до породження кризових явищ у сфері наукових досліджень.

Вихід із ситуації вітчизняні науковці шукають у ренесансі методології індивідуалізму, економічній синергії, постмодернізму у економіці тощо [2, с. 76]. Але, як на наш погляд, відштовхуватися потрібно від зміни методологічного підходу до формулювання основної проблеми економіки.

Традиційно основна проблема економіки формулюється як проблема обмеженості ресурсів, що не дає можливості задовольнити необмежені потреби та вимагає здійснення вибору, прийняття економічно обґрунтованого рішення відносно того, що саме виробляти, як саме виробляти і хто буде споживати (як розподілити) вироблене. При цьому наголос робиться на обмеженості ресурсів — праці, землі, капіталу, підприємницьких здібностей — з точки зору їх втягнення у процес виробництва, не звертаючи увагу на «екологічну місткість» того біологічного середовища, в межах якого саме і відбувається процес виробництва. Між тим, такий підхід більше притаманний періоду відносно невеликої економічної активності людства (наприклад, у період розвитку середньовічних міст або первинного нагромадження капіталу),